

Д. С. Режко,
аспірант, Український державний університет науки і технологій
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-9368-5919>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.24.145

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

D. Rezhko,
Postgraduate student, Ukrainian State University of Science and Technology

PROBLEMS AND PROSPECTS OF THE DEVELOPMENT OF LOCAL SELF-GOVERNMENT BODIES IN THE CONDITIONS OF ECONOMIC CRISIS

У статті досліджуються проблеми та перспективи розвитку органів місцевого самоврядування в умовах економічної кризи. Основну увагу приділено фінансовій нестабільності, зростанню соціального навантаження, обмеженій інституційній спроможності та недостатньому використанню інноваційних технологій. Проаналізовано можливості зміцнення фінансової автономії, удосконаленню нормативної бази, розвитку партнерських відносин із громадськістю та бізнесом. Зазначено, що для підвищення ефективності органів місцевого самоврядування необхідні заходи з оптимізації фінансових потоків, покращення кадрового потенціалу та впровадження сучасних управлінських підходів. Перспективи подальших досліджень включають аналіз успішних практик антикризового управління та розробку інноваційних моделей функціонування місцевих органів влади. Стаття містить практичні рекомендації щодо підвищення ефективності місцевого самоврядування для забезпечення сталого розвитку територіальних громад в умовах кризи.

In periods of economic crisis, local self-government bodies are faced with a number of problems, among which the most important are the budget deficit, the decrease in income, the growth of social costs and the deterioration of financial support from the state. These challenges significantly limit their ability to effectively perform their functions, especially in such critical areas as health, education, social protection and infrastructure support. However, despite the existing obstacles, there are opportunities to stabilize the situation due to cost optimization, attracting new sources of financing, increasing the transparency of management, as well as developing digital technologies that make it possible to simplify the processes of public service and improve control over finances.

The article examines the main problems and prospects for the development of local self-government bodies in the context of the economic crisis. The main attention in the study is paid to financial instability, increased social burden, limited institutional potential and insufficient use of innovative technologies. The analysis shows that the reduction of local budget revenues in combination with growing needs for social support creates significant obstacles to the effective functioning of local self-government bodies. Special attention is paid to the potential of implementing innovative management solutions, including the introduction of digital management technologies, the development of partnership relations with business and civil society, as well as increasing transparency and accountability.

The article emphasizes the need to strengthen financial autonomy by optimizing financial flows, increasing local sources of income, and developing public-private partnerships to attract investments.

The research contains practical recommendations aimed at increasing the financial, administrative and social sustainability of local self-government bodies. It states that effective responses to the challenges of economic crises require a comprehensive approach that combines financial decentralization, innovation and community involvement.

Further research can be focused on the study of successful practices of anti-crisis management, assessment of the effectiveness of decentralization, implementation of innovative management models and the use of digital technologies to increase the efficiency of local self-government.

*Ключові слова: органи місцевого самоврядування, проблеми та перспективи розвитку, економічна криза.
Key words: local governments, problems and prospects for development, economic crisis.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Органи місцевого самоврядування відіграють ключову роль у забезпеченні соціально-економічного розвитку громад, наданні основних публічних послуг та управлінні ресурсами на місцевому рівні. Однак в умовах економічної кризи вони стикаються з численними викликами, а саме: зниження доходів місцевих бюджетів; зростання соціальних потреб населення; скорочення обсягів інвестицій тощо. Ці фактори значно ускладнюють ефективне функціонування органів місцевого самоврядування і створюють загрозу для забезпечення сталого розвитку територіальних громад.

Водночас ці виклики відкривають можливості для трансформації підходів до управління, впровадження інновацій та підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування.

Дослідження проблем і перспектив розвитку місцевого самоврядування в умовах економічної кризи є актуальним, оскільки воно дозволяє виявити недоліки сучасної системи управління на місцевому рівні та запропонувати практичні рекомендації щодо її вдосконалення. Це сприятиме забезпеченню стійкості та адаптивності місцевих громад, підвищенню рівня життя населення та зміцненню економічного потенціалу країни в цілому.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

До науковців, які досліджували проблеми становлення і розвитку місцевого самоврядування в Україні,

можна віднести Васильєву О.І. [1], Грицяка І.А. [2], Євтушенко О.Н. [3], Камінську Н.В. [4], Кравченко В.В. [5], Куйбіду В.С. [1], Лелеченко А.П. [1], Лушагіну Т.В. [3], Ткачука А.Ф. [1]. Незважаючи на наявність значної кількості наукових робіт з розвитку вітчизняних органів місцевого самоврядування, питання їх ефективного функціонування в умовах економічної кризи залишається маловивченим.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є дослідження проблем та перспектив розвитку вітчизняних органів місцевого самоврядування в умовах економічної кризи.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Функції органів місцевого самоврядування в Україні сьогодні відображають специфічні потреби громад та реагують на поточні виклики. Загальні функції є основою їх діяльності та забезпечують стабільне функціонування громад, тоді як спеціальні функції дозволяють гнучко адаптуватися до змін. У нинішніх кризових умовах ці функції перетинаються, оскільки нові виклики потребують все більш інноваційних підходів. Ефективне виконання цих функцій потребує належного фінансування, прозорого управління, активної участі громадян та підтримки держави і міжнародної спільноти. Сучасні громади України стали справжніми осередками змін та відновлення, демонструючи, як органи місцевого самоврядування можуть стати ключовою ланкою у відбудові та зміцненні країни (табл. 1).

Організаційно-економічне забезпечення органів місцевого самоврядування — це система заходів, що включає організаційні, фінансові, матеріально-технічні та інформаційні ресурси, необхідні для ефективного виконання місцевими органами їхніх функцій, завдань та

повноважень у межах законодавства. Вона включає механізми планування, розподілу та контролю ресурсів, а також визначення стратегічних пріоритетів, що дозволяють органам місцевого самоврядування ефективно виконувати свої повноваження, задовольняти потреби громади та забезпечувати сталий розвиток території.

Отже, в умовах економічної кризи місцеве самоврядування стає невід'ємною частиною кризового управління. Місцеві органи мають бути гнучкими та здатними швидко реагувати на нові виклики. Важливою є роль органів місцевого самоврядування у координації зусиль між державою, бізнесом та громадянським суспільством для подолання кризових явищ.

Крім того, місцеві органи влади виступають активними суб'єктами економічного розвитку, оскільки можуть ініціювати програми економічного стимулювання, сприяти розвитку малого та середнього бізнесу, залучати інвестиції у відновлення інфраструктури та створювати умови для підприємницької активності на місцях.

Організаційно-економічне забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування в умовах економічної кризи є надзвичайно актуальною темою для України сьогодні. Ефективність роботи місцевих органів влади впливає на здатність країни справлятися з економічними викликами, відновлювати економіку та забезпечувати стійкий розвиток громад. Крім того, це дозволяє зберегти демократичні засади управління на місцевому рівні та забезпечити максимальне залучення громадян до процесу прийняття рішень. Успішне подолання економічних криз багато в чому залежить від організації діяльності органів місцевого самоврядування, їхньої здатності мобілізувати ресурси та налагодити ефективну взаємодію з державними та приватними структурами.

Органи місцевого самоврядування є основною ланкою, що забезпечує вирішення проблем місцевих громад, реалізує місцеві політики та забезпечує надання базових послуг для громадян. Проте, в умовах економічної кризи, коли фінансові ресурси обмежені, органи місцевого самоврядування стикаються з численними викликами та труднощами, що суттєво обмежують їхню здатність виконувати на належному рівні свої функції.

До основних проблем органів місцевого самоврядування в умовах економічної кризи можна віднести:

I. Недостатність фінансових ресурсів. Один із найсерйозніших викликів для органів місцевого самоврядування в кризовий період — це різке зниження бюджетних надходжень. Падіння економічної активності

Таблиця 1. Функціональні аспекти діяльності органів місцевого самоврядування в умовах економічної кризи

Основні функції органів місцевого самоврядування	
1. Загальні функції	- забезпечення громадських послуг. Органи місцевого самоврядування відповідають за організацію та контроль за наданням базових послуг, таких як водопостачання, водовідведення, тепло- та енергопостачання, санітарія, вивезення сміття тощо — підтримання базової інфраструктури напряму впливає на стабільність життя громад; - планування та розвиток територій. Планування розвитку територій, містобудування, контроль за використанням земель — це одна з ключових функцій місцевих органів. Завдання полягає у створенні умов для розвитку територій, залучення інвестицій та забезпечення збалансованого підходу до управління землею. Важливо, щоб цей розвиток відповідав сучасним екологічним стандартам та враховував інтереси громади; - соціальний захист населення. Органи місцевого самоврядування забезпечують соціальну підтримку для найбільш вразливих груп населення — пенсіонерів, дітей, осіб з інвалідністю; - освіта, культура та спорт. Місцеві органи відповідають за утримання закладів освіти, культури, бібліотек, спортивних об'єктів. Розвиток культурних і спортивних проєктів є невід'ємною частиною формування здорової громади; - охорона громадського порядку. Охорона порядку, особливо в координації з іншими державними органами, також є важливою функцією органів місцевого самоврядування.
2. Спеціальні функції	- антикризове управління та підтримка економіки. В умовах економічної кризи місцеві органи мають розробляти та реалізовувати антикризові заходи, що включають підтримку малого та середнього бізнесу, стимулювання локальних ініціатив, створення нових робочих місць; - реалізація проєктів енергоефективності. Сучасні громади активно працюють над підвищенням енергоефективності через модернізацію будівель, розвиток альтернативної енергетики, утеплення житлових будинків тощо; - підтримка внутрішньо переміщених осіб. Для громад, що приймають внутрішньо переміщених осіб, особливо важливими стають функції адаптації, підтримки, забезпечення житлом та роботою. Це новий напрямок роботи для багатьох органів місцевого самоврядування, який потребує особливих фінансових і соціальних зусиль; - європейська інтеграція та міжнародна співпраця. Багато українських громад активно шукають міжнародні гранти для залучення додаткових ресурсів, обміну досвідом та підвищення стандартів управління. Органи місцевого самоврядування відіграють ключову роль у налагодженні такої співпраці та адаптації своїх громад до європейських стандартів управління; - розвиток інфраструктури для надання послуг населенню. У деяких регіонах пріоритетним завданням стає створення інфраструктури, що враховує потреби місцевих мешканців. Це може включати будівництво медичних закладів, центрів надання адміністративних послуг, навчальних закладів та закладів соціального захисту.

призводить до скорочення податкових надходжень, а також зменшення дотацій та субвенцій від центральних органів влади. Недостатність коштів обмежує можливість для інвестицій у інфраструктуру, освіту, медицину та інші важливі сфери, що негативно впливає на якість життя місцевих громад.

У цих складних умовах органи місцевого самоврядування змушені шукати нові підходи до управління та використання обмежених ресурсів. Деякі громади активно працюють над залученням грантової та партнерської допомоги, залученням місцевого бізнесу до співпраці, а також оптимізують процеси управління, впроваджуючи цифрові технології для зменшення витрат і підвищення ефективності.

II. Потреба в соціальній підтримці населення. Економічна криза посилює соціальну нестабільність і призводить до зростання рівня безробіття та бідності. Соціальна підтримка в умовах війни набуває вкрай важливого значення для органів місцевого самоврядування в Україні, оскільки населення, особливо у прифрон-

Таблиця 2. Основні проблеми та виклики у різних сферах діяльності місцевих органів самоврядування в умовах економічної кризи

Сфера	Ключові проблеми та виклики	Пріоритетні заходи для подолання
Економіка	1. Фінансова нестабільність малого та середнього бізнесу	Пільгове кредитування, державні програми підтримки малого та середнього бізнесу
	2. Обмежений доступ до зовнішніх ринків та відсутність експортної підтримки	Програми державної підтримки експорту
	3. Залежність від зовнішніх запозичень та економічна залежність	Пошук альтернативних внутрішніх джерел фінансування
Освіта	1. Недофінансування закладів освіти	Державні субвенції та гранти на підтримку освітніх закладів
	2. Дефіцит кваліфікованих педагогічних кадрів	Програми підвищення заробітної плати та соціальної підтримки педагогів
	3. Недостатній рівень цифровізації освіти та інтеграція цифрових технологій	Інвестиції у розвиток цифрової інфраструктури для освітніх закладів
Охорона здоров'я	1. Недостатність медичного обладнання та ресурсів	Цільові субвенції для оновлення медичної інфраструктури
	2. Високий рівень виїзду медичних фахівців, кадровий дефіцит	Запровадження надбавок та спеціальних програм для підтримки медичних кадрів
	3. Обмежений доступ до медичних послуг у сільській місцевості	Мобільні клініки, покращення логістики медичних постачань, фінансування будівництва та модернізації місцевих медичних закладів та інформаційно-освітні програми для населення
Інфраструктура	1. Зношеність транспортної та житлово-комунальної інфраструктури	Інвестиційні програми для ремонту та модернізації інфраструктурних об'єктів
	2. Недостатня інтеграція транспортних маршрутів та інфраструктурний розрив між регіонами	Створення мультимодальних хабів, інвестиції у розвиток транспортних вузлів
	3. Погіршення якості житлово-комунальних послуг	Програми державно-приватного партнерства у сфері ЖКГ
Соціальний захист	1. Недостатність фінансування програм соціальної підтримки для вразливих верств населення	Додаткове державне фінансування соціальних програм
	2. Зростання безробіття та економічної нерівності серед населення	Розробка програм працевлаштування та професійного навчання
	3. Вплив цифрових технологій на доступ до соціальних послуг	Розробка доступних онлайн-платформ для отримання соціальних послуг, що дозволяють подати заявку на допомогу, отримати консультації та інші послуги через інтернет. Підготовка та навчання населення цифрових навичок
Екологія	1. Низька ефективність управління відходами та їх переробки	Інвестиції у будівництво сучасних сміттєпереробних комплексів
	2. Забруднення водних ресурсів, відсутність контролю за скидами	Створення системи моніторингу та регулювання забруднень
	3. Погіршення якості повітря в урбанізованих регіонах	Запровадження екологічних податків та стимулів для зменшення викидів

тових і постраждалих від бойових дій регіонах, стикається з глибокими соціально-економічними проблемами.

Органи місцевого самоврядування в сучасних умовах працюють над інтеграцією державних і міжнародних програм підтримки населення, співпрацюючи з волонтерськими та громадськими організаціями, що допомагає розширювати можливості підтримки, хоча й обмежує їх здатність реагувати самостійно. Органи місцевого самоврядування в сучасних умовах змушені збільшувати фінансування соціальних програм, щоб забезпечити належний рівень підтримки громадян, які опинилися у складних обставинах.

III. Проблеми інфраструктури та обмежений доступ до інвестицій. Стан інфраструктури в багатьох громадах України є критичним, що ускладнює вирішення нагальних питань і створює додаткові соціальні та економічні ризики. Через обмеженість інвестицій в умовах кризи органи місцевого самоврядування не мають можливості модернізувати або ремонтувати інфраструктуру, що ще більше погіршує якість життя

громадян. Окрім того, залучення приватних інвесторів ускладнюється через високу економічну нестабільність, що знижує привабливість інвестиційних проектів.

IV. Управлінські обмеження. У кризових умовах виявляються структурні недоліки та неефективність у системі управління органів місцевого самоврядування. Бюрократичні процедури, низький рівень діджиталізації, відсутність інноваційного підходу до управління та слабка інтеграція сучасних технологій обмежують можливості органів місцевого самоврядування швидко адаптуватися до нових умов, що підкреслює необхідність проведення реформ, спрямованих на підвищення прозорості, ефективності, а також на залучення нових управлінських методів і технологій.

Реформи та оптимізація управління є ключовими для підвищення стійкості органів місцевого самоврядування до економічної кризи та забезпечення стабільності громад у довгостроковій перспективі. Впровадження електронних послуг та платформи "eMisto", оскільки

держава активно розвиває проект "Дія" для надання адміністративних послуг онлайн, а саме розширення цієї ініціативи на рівні ОМС дозволить громадянам отримувати послуги, не виходячи з дому, скоротить черги та зменшить паперовий документообіг.

V. Залежність від центральних органів влади. Незважаючи на децентралізаційні процеси, які в останні роки активізувалися в Україні, органи місцевого самоврядування залишаються значною мірою залежними від рішень та ресурсів центральної влади, що створює додаткові ризики у кризових ситуаціях, коли швидкість реагування на місцеві проблеми виявляється недостатньою через обмеженість фінансування. Залежність від центрального фінансування обмежує автономію органів місцевого самоврядування у вирішенні стратегічних питань розвитку та втіленні власних проєктів, важливих для громади.

Отже, органи місцевого самоврядування

Таблиця 3. Основні проблеми та виклики органів місцевого самоврядування, державних інститутів та громади в умовах економічної кризи

Суб'єкт	Ключові проблеми та виклики	Необхідні ресурси та підтримка
Органи місцевого самоврядування	- недостатня фінансова підтримка в умовах кризи; - обмежені можливості цифровізації	- додаткове фінансування з державного та обласного бюджетів; - інфраструктура для цифрових послуг; - тренінги для працівників
Державні інституції	- складність адаптації державних програм до потреб конкретних регіонів; - відсутність оперативної інформації з місць; - ускладнення управлінських процедур	- гнучкість нормативної бази для врахування регіональних особливостей; - системи для моніторингу потреб на місцях
Громада	- низький рівень залученості через недовіру до місцевих органів; - недостатня прозорість діяльності органів самоврядування; - обмежений доступ до інформації	- освітні кампанії з громадянського залучення; - підвищення прозорості через публікацію звітів та відкритих даних

Таблиця 4. Запропоновані нормативно-правові акти для покращення діяльності органів місцевого самоврядування в умовах економічної кризи

Нормативно-правовий акт	Зміст нормативно-правового акту	Основні економічні ефекти
1	2	3
Закон України «Про цифрову трансформацію в органах місцевого самоврядування»	Закон буде спрямований на цифровізацію процесів місцевого управління з метою підвищення прозорості, доступності та швидкості прийняття рішень. Передбачатиме стандарти та інструменти для впровадження цифрових платформ, онлайн-послуг і електронного документообігу, що поліпшить прозорість, підзвітність та ефективність роботи місцевих органів влади.	1. Зменшення адміністративних витрат. 2. Підвищення прозорості та боротьба з корупцією. 3. Підвищення ефективності надання послуг. 4. Ефективний розподіл ресурсів: цифровізація дозволить органам місцевого самоврядування точніше планувати бюджетні витрати, що сприятиме більш раціональному використанню ресурсів та зростанню економічної стабільності.
Закон України «Про фінансову підтримку територіальних громад в умовах економічної кризи»	Закон може стати потужним інструментом для забезпечення стійкості, фінансової стабільності та розвитку місцевих громад в умовах економічної нестабільності.	1. Завдяки фінансовій підтримці та можливості залучення інвестицій, громади матимуть необхідні ресурси для реалізації інфраструктурних проєктів та підтримки місцевого бізнесу, що стимулюватиме економічне зростання в регіонах і зменшить міграцію населення з громад. 2. Реалізація проєктів, профінансованих за рахунок дотацій та соціальних облігацій, сприятиме створенню нових робочих місць, особливо у сферах будівництва, обслуговування та виробництва, що позитивно вплине на загальний рівень зайнятості. 3. Розвиток підприємницької діяльності завдяки податковим пільгам для місцевих бізнесів збільшить доходи громад і держави від податків, що дозволить місцевим бюджетам стати більш самостійними та зменшити залежність від державної підтримки. 4. Прозорість фінансування та податкові стимули сприятимуть залученню внутрішніх та іноземних інвесторів, що позитивно вплине на імідж країни як стабільної держави для інвестицій та міжнародного партнерства. 5. Фінансування освітніх, медичних та комунальних проєктів дозволить громадам покращити якість соціальних послуг, що підвищить рівень задоволеності населення та створить умови для сталого розвитку громад.
Закон України «Про залучення громадян до процесу прийняття рішень у територіальних громадах»	Цей закон міг би деталізувати форми залучення громадян у процесах прийняття рішень та контролі діяльності органів місцевого самоврядування. Зокрема громадські слухання, консультації, участь у бюджетуванні. Підвищення участі громадян у прийнятті рішень підвищить прозорість та відповідальність влади перед громадою.	1. Активна участь громадян у прийнятті рішень змінює довіру до влади та сприяє соціальній згуртованості, що є важливим аспектом для стабільного економічного середовища, оскільки спрощує залучення громадян до місцевих ініціатив та збільшує кількість добровільних громадських проєктів. 2. Залучення громадян забезпечує більш точне врахування реальних потреб громади та сприяє ефективнішому використанню бюджетних коштів, що покращує умови для економічного зростання та приваблює інвесторів. Електронне голосування та обговорення – через спеціальні платформи громадяни можуть голосувати за проєкти, що фінансуються з бюджету, брати участь в обговоренні законодавчих ініціатив місцевого значення. 3. Механізми громадського контролю сприяють більшій прозорості та підзвітності дій місцевих органів влади, що знижує ризик фінансових порушень і підвищує ефективність використання бюджетних коштів.

в умовах економічної кризи стикаються з численними проблемами та викликами, які потребують термінового реагування і нових підходів до управління. Розв'язання цих проблем вимагає не лише зусиль на місцевому рівні, а й підтримки з боку центральної влади, міжнародних організацій та партнерів. Проте, тільки в умовах належного фінансування, ефективної організації роботи та залучення громади органи місцевого самоврядування зможуть забезпечити сталий розвиток і стабільність в кризові періоди.

Партнерство з приватним сектором та міжнародними організаціями, співпраця з технологічними компаніями та залучення грантового фінансування від міжнародних організацій можуть стати важливими джерелами для прискорення цифрової трансформації органів місцевого самоврядування, що дозволить впроваджувати сучасні технології швидше і ефективніше, а в умовах дефіциту коштів це є особливо актуальним.

В табл. 2 представлено ключові сфери діяльності місцевих органів самоврядування та їхні основні виклики в умовах економічної кризи.

Аналізуючи табл. 2, можна зазначити, що в умовах економічної кризи місцеві органи самоврядування стикаються з численними викликами у різних сферах діяльності, що потребує комплексного підходу до вирішення проблем. Найбільшими труднощами є фінансова нестабільність, дефіцит ресурсів і кадрові проблеми, що обумовлюють недостатність фінансування у сферах економіки, освіти, охорони здоров'я та соціального захисту. У той же час, кожна з цих сфер вимагає чітко спрямованих заходів для подолання зазначених проблем.

Сучасні виклики комунікації між основними суб'єктами взаємодії, а саме органами місцевого самоврядування, державними інституціями та громадою представлено в табл. 3.

Для покращення діяльності органів місцевого самоврядування та підвищення ефективності управління в сучасних умовах, зокрема в умовах війни та економічної кризи в країні, можна запропонувати низку нормативно-правових актів, які повинні охоплювати питання цифровізації, підтримки місцевих громад, управління кризовими ситуаціями, а також залучення громадян та підвищення прозорості управління (табл. 4).

Прийняття та реалізація цих законів може спричинити значні позитивні ефекти як для економіки країни, так і для добробуту громадян, адже вони комплексно підвищать ефективність, прозорість та стабільність у діяльності органів місцевого самоврядування.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У періоди економічної кризи місцеві органи самоврядування стикаються з низкою проблем, серед яких найважливішими є дефіцит бюджету, зменшення доходів, зростання соціальних витрат і погіршення фінансової підтримки з боку держави. Ці виклики значно обмежують їхню здатність ефективно виконувати свої

функції, особливо в таких критичних сферах, як охорона здоров'я, освіта, соціальний захист і підтримка інфраструктури. Проте, попри існуючі перешкоди, є можливості для стабілізації ситуації за рахунок оптимізації видатків, залучення нових джерел фінансування, підвищення прозорості управління, а також розвитку цифрових технологій, що дозволяють спростити процеси обслуговування населення і покращити контроль за фінансами.

Подальші розвідки можуть бути зосереджені на вивченні успішних практик антикризового управління, оцінці ефективності децентралізації, впровадженні інноваційних моделей управління та використанні цифрових технологій для підвищення ефективності місцевого самоврядування

Література:

1. Лелеченко А.П., Васильєва О.І., Куйбіда В.С., Ткачук А.Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. Київ, 2017. 110 с.
2. Грицьак І.А. Зародження, становлення і розвиток місцевого самоврядування в Україні. Місцеве самоврядування та регіональний розвиток в Україні. Київ, 2013. № 2. С. 58—64.
3. Євтушенко О.Н., Лушагіна Т.В. Місцеве самоврядування в Україні: теорія та практика становлення: навчальний посібник. Миколаїв: Вид-во ЧДУ імені Петра Могили, 2013. 316 с.
4. Камінська Н.В. Місцеве самоврядування: теоретико-історичний і порівняльно-правовий аналіз: навч. посіб. Київ. ун-т туризму, економіки і права. Київ: КНТ, 2010. 229 с.
5. Кравченко В.В. Органи місцевого самоврядування: теоретичні підходи до визначення поняття. Правничий вісник Університету "КРОК". Київ, 2011. Вип. 10. С. 4—10.

References:

1. Lelechenko, A.P. Vasyl'ieva, O.I. Kujbida, V.S. and Tkachuk, A.F. (2017), *Mistseve samovriadiuvannia v umovakh detsentralizatsii povnovazhen'* [Local self-government in the context of decentralization of powers], Kyiv, Ukraine.
2. Hrytsiak, I.A. (2013), "Origin, formation and development of local self-government in Ukraine", *Mistseve samovriadiuvannia ta rehional'nyj rozvytok v Ukraini*, vol. 2, pp. 58—64.
3. Yevtushenko, O.N. and Lushahina, T.V. (2013), *Mistseve samovriadiuvannia v Ukraini: teoriia ta praktyka stanovlennia* [Local self-government in Ukraine: theory and practice of formation], *Vyd-vo ChDU imeni Petra Mohyly, Mykolaiv, Ukraine*.
4. Kamins'ka, N.V. (2010), *Mistseve samovriadiuvannia: teoretyko-istorychnyj i porivnial'no-pravovyj analiz* [Local self-government: theoretical, historical and comparative legal analysis], *Kyiv. un-t turizmu, ekonomiky i prava.: KNT, Kyiv, Ukraine*.
5. Kravchenko, V.V. (2011), "Local self-government bodies: theoretical approaches to defining the concept", *Pravnychyj visnyk Universytetu "KROK"*, vol. 10, pp. 4—10.

Стаття надійшла до редакції 06.12.2024 р.